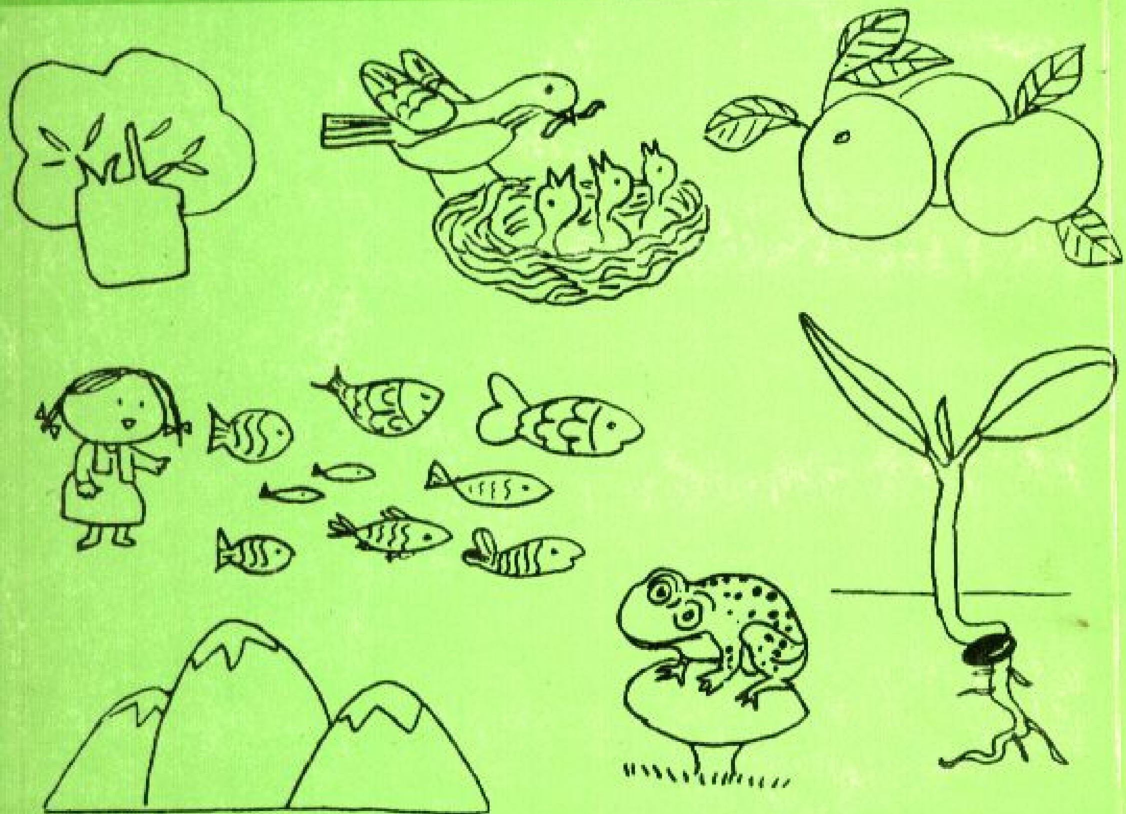
مجموعه رشد و تکامل کودکان خردسال

آشنایی با طبیعت

unicef
صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف)

مجموعه رشد و تکامل کودکان خردسال

آشنایی با طبیعت

صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف)

به نام خدا

تهیه شده توسط صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف)
با همکاری موسسه پژوهشی کودکان دنیا

نام کتاب : مجموعه رشد و تکامل کودکان خردسال
آشنایی با طبیعت

تألیف و تدوین : آرسینه ماردیروسیان، نسرین نافعی
ساده نویسی و ویراستاری : زهرا رستمی ، احمد خاکزاد و وحید فتاحی امین
تصویر سازی : اکبر نیکان پور
صفحه آرایی : فرگل لیلا خطیبی
نسخه : ۵۰۰۰ جلد
لیتوگرافی : مگاپس
چاپ : فروغ دانش
چاپ اول : بهار ۱۳۸۰

تقدیر و تشکر :
بدینوسیله از حوزه معاونت آموزشی و نیروی انسانی- مدیریت تداوم آموزشی سازمان نهضت سواد آموزی در همکاری برای ساده نویسی و ویراستاری این کتاب صمیمانه تشکر می گردد.

پیشگفتار

مادر، پدر و مربی گرامی

یادگیری با تولدآغاز می شود. کودکان از همان سال‌های اول مهارت هایی را به دست می‌آورند که برای ادامه بهتر زندگی آنها تعیین کننده است. شیوه های فکر کردن ، روش های برقراری ارتباط با دیگران ، پرورش کنجکاوی و اعتماد به نفس ، توانایی هایی هستند که در این سنین به وجود می آیند. کافی نیست که ما فقط به نیازهای جسمانی کودکانمان فکر کنیم. کودکان از همان آغاز تولد علاوه برغذا ، بهداشت و استراحت ، به عشق و محبت و ارتباط های اجتماعی و عاطفی نیاز دارند.

دانشمندان ثابت کرده اند که اگر در سال های اول زندگی به مجموعه نیاز های کودکان توجه شود، ظرفیت یادگیری آنها افزایش می یابد و در زندگی ، انسان های موفق تری خواهند بود. مراقبت و حمایت از رشد و تکامل همه جانبه کودکان را باید از بدو تولد مورد توجه قرار داد.

رشد و تکامل کودکان خردسال از تولد تا هشت سالگی و به خصوص سه سال اول زندگی از اولویت های برنامه‌های صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف) است. به همین دلیل یونیسف با همکاری سازمان های مختلف دولتی و غیر دولتی برنامه‌های گوناگونی را برای مراقبت از رشد و تکامل‌کودکان خردسال در دست اجرا دارد.

همه پدران و مادران و مراقبین کودک دوست دارند که فرزندان آنها هم از نظر جسمی و هم از نظر فکری و اجتماعی خوب رشد کنند. به نظر شما چگونه می توان به عزیزان دلبند خود در رسیدن به این مقصود کمک کرد؟ کتابی که در دست دارید یکی از مجموعه کتاب هایی است که با هدف بسط و گسترش توانایی های پرورش کودکان توسط مراقبین تهیه شده است. در این کتاب فعالیت های مختلف با امکانات ساده‌ای که در اختیار دارید پیشنهاد شده است تا زمینه های رشد و شکوفایی هرچه بیشتر استعدادهای‌کودکان فراهم شود. شما خود نیز می توانید فعالیت های دیگری را با ابتکار و سلیقه خود به این مجموعه بیفزایید.

هرچه بیشتر به کودک توجه و محبت کنیم ، حوا س پنجگانه او را تقویت کنیم ، محیطی فعال برای او فراهم کنیم و به او فرصت کشف و جستجو بدهیم ، کودک برای برخورداری از یک زندگی سالم و سرشار از موفقیت ، شکوفاتر و آماده تر می شود. در عین حال همه این فعالیت ها کمک می کند تا کودک برای ورود به دبستان آماده تر شود و بهتر بتواند مراحل موفقیت را طی کند.

زمانی که برای کودکان در این دوره سنی صرف می شود پراهمیت ترین سرمایه گذاری برای کودکان و کل جامعه است . هرگز نباید از این دوره غفلت کرد. امید است حاصل این تلاش بتواند در لذت بردن هر چه بیشتر از فعالیت با کودکان موثر و مفید باشد.

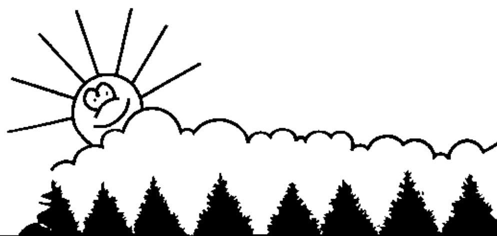
صندوق کودکان سازمان ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران
(یونیسف)

فهرست

چرا کودکان باید محیط زندگی خود را بشناسند؟ کمی به این پرسش فکر کنید. از دیگران همین پرسش را بپرسید. به نظر همسر شما و یا افراد دیگر خانواده و حتی به نظر همسایگان چرا کودکان باید محیط اطراف خود را بشناسند؟

حالا فکر می کنید که محیط پیرامون زندگی ما شامل چه چیزهایی می‌شود؟

شاید پاسخ دادن به این پرسش ها کمی برای شما سخت باشد. این جزوه سعی می‌کند تا اهمیت توجه به محیط اطراف را از راه فعالیت های مختلف به شما و به کودک شما آموزش دهد. این جزوه ، تقسیم بندی سنی ندارد. بلکه فقط مفهوم های کلی، بیان شده است و شما می‌توانید با توجه به توانایی های کودک خود، این فعالیت ها را انجام بدهید.

چند اصل مهم:

برای آشنا کردن کودکان با محیط اطراف خود، لازم است :

۱ـ کنجکاوی آنان را تحریک کنید.

کودکان، کنجکاو هستند. هر چیز تازه برای آنان جالب است و سعی می‌کنند که آن چیز تازه را خوب بشناسند و بدانند به چه کار می‌آید. یک قاصدک ، پوست خشک شده یک حشره، انواع برگ ها درختان، کرم کوچک ، صدای رعد و برق و.... همه اینها کنجکاوی کودک را تحریک می‌کند. ما اجازه نداریم کنجکاوی آنها را سرکوب کنیم. بلکه باید فرصت هایی به وجود بیاوریم تا کنجکاوی کودک، تحریک شود.

گاهی مراقب و یا والدین کودک با جمله هایی مانند:

دست نزن ، برندار ، کثیف می‌شوی ، نکن ، نرو ، بشین ، نبین ، بلند نکن ، جلو نرو و....کنجکاوی کودک را سرکوب می‌کنند. هر وقت کودک با یک موضوع جدید آشنا می‌شود ، اگر خوب آن را شناسایی و بررسی کند، به آن دست بزند و بفهمد که آن وسیله چه کار می‌کند و به چه درد می خورد، تجربه او زیادتر می‌شود. ما با تحریک کنجکاوی کمک می‌کنیم تا تجربه کودک زیادتر شود.

۲ـ به پرسش های کودکان جواب بدهید.

پرسش های کودکان را در هر سنی که باشند، جدی بگیرید. کودکان از دو سالگی، پرسش های فراوان خود را از شما می‌پرسند. هر پرسش در حقیقت، راهی برای شناخت بیشترمحیط اطراف است. ممکن است بعضی از پرسش ها، برای شما بسیار ساده و ابتدایی باشد.
فراموش نکنید که کودک شما با بسیاری از موضوع ها، تازه رو به رو شده است و چیزی از آنها نمی داند. به این سبب باید به او کمک کرد تا هر چه بیشتر و بهتر بداند و یاد بگیرد.
حرف هایی مانند: چقدر سوال می‌کنی، خسته شدم ! حوصله‌ام سر رفت! و..... موجب می‌شود تا کودک اعتماد به نفس خود را از دست بدهد و در آینده فردی غیرحساس و غیر کنجکاو شود.

در ضمن:

▲ با حوصله به پرسش های کودک جواب دهید،

▲ سعی کنید به کودک راه های پیدا کردن جواب را آموزش دهید،

▲ به پرسش های کودک نخندید،

▲ اگر پاسخ پرسشی را نمی‌دانید بهتر است به کودک بگویید نمی‌دانم و سعی می‌کنم جواب آن را پیدا کنم.

▲ پاسخ های غلط و یا گمراه کننده ندهید.

۳ـ حواس پنجگانه کودک را تقویت کنید.

برای شناخت دقیق محیط اطراف، باید حواس پنجگانه یعنی بینایی، شنوایی ، لامسه ، چشایی و بویایی را در کودک، تقویت کنید. هر قدر این حواس بیشتر تقویت شود ، کودک در شناخت محیط اطراف خود، دقیق تر است. از دوران نوزادی، می‌توان این حواس را تقویت کرد و مهارت های کودک را در استفاده از این حواس بالا برد.
برای تقویت این حواس می‌توانید به جزوه بازی مراجعه کنید.

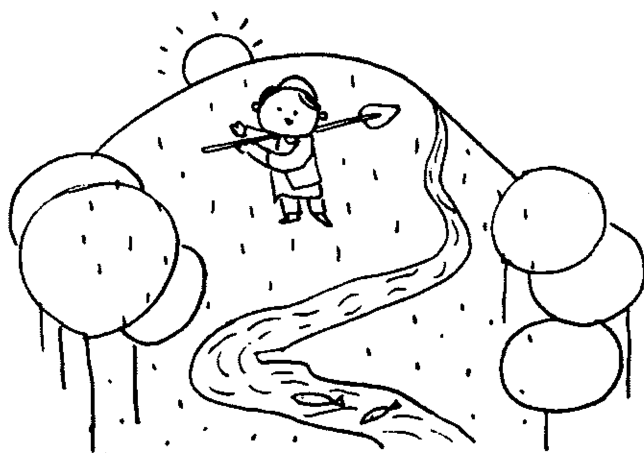
۴ـ به کودک فرصت تجربه بدهید.

کودکان باید با دست زدن ، دیدن ، بررسی کردن و.... بفهمند که چه چیزهایی اطراف آنان وجود دارد. اگر قرار است بچه‌ها با برف آشنا شوند، نباید آنها را در روزهای برفی در خانه نگه داشت و فقط از پشت پنجره درباره برف با آنان صحبت کرد.

به همین ترتیب درباره گل ها، باران، رودخانه، سنگ، خاک و....
نیز باید به کودکان اجازه داد تا خودشان تجربه کنند یعنی با کمک
تجربه مستقیم با هر پدیده آشنا شوند.

برای این کار باید به کودک فرصت داد تا خوب از دست هایش
استفاده کند. اجازه دهید با کمک دست های خود انواع وسیله ها
و چیزهای اطراف خود را کشف کند و بشناسد.

۵ـ کودکان را به گردش در طبیعت ببرید.

کودکان را در خانه حبس نکنید. همراه کودکان از زمین‌های کشاورزی
دشت ، دریا ، رودخانه ، چشمه ، دریا ، شب ، روز ، کوه ،کویر
باغ ها، و.... دیدن کنید. به کودکان فرصت بدهید تا با حیوان ها
بازی کنند و آنها را از نزدیک ببینند.

کودکان را نباید فقط با کتاب و یا از دور با محیط طبیعی
آشنا کرد.

۶ـ بگذارید تا کودکان آزمایش کنند.

برای شناخت دقیق و یادگیری واقعی باید به کودکان اجازه داد تا موارد مختلف را آزمایش کنند :

- اگر به یک گلدان آب ندهند چه اتفاقی می‌افتد؟
- اگر نان در یک محیط مرطوب و سربسته باشد چه اتفاقی می‌افتد؟
- چگونه آب آلوده می‌شود؟
- و ....

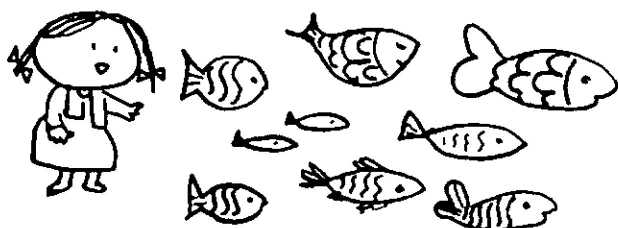
یک بار دیگر فکر کنید که آشنا کردن کودکان با محیط اطراف خود چه فایده ای دارد؟ اگر کودکان، محیط اطراف خود را نشناسد چه اتفاقی می‌افتد؟ برای این که کودکان بهتر بتوانند در محیط اطراف خود زندگی کنند چه باید کرد؟

برای آشنا کردن کودکان با محیط زندگی چه مواردی را باید رعایت کرد؟

۱ـ به علاقه‌های کودک توجه کنید:

توجه کنید که کودک شما به چه موضوع هایی علاقه مند است. سعی کنید براساس همان موضوع ها با کودک کار کنید. ممکن است کودک شما به شناخت ماهی‌ها ، گیاهان و یا حشرات علاقه‌مند باشد. بهتر است دربارهٔ همین موضوع ها با کودک کار کنید.

در فرصت های مختلف، علاقه کودک تغییر می‌کند. سپس شما می‌توانید موضوع های دیگری را با کودک تجربه کنید.

۲ـ به فصل ها توجه کنید:

فصل ها راهنمای خوبی هستند که چه کارهایی را با کودکان انجام بدهیم . برای مثال در تابستان وقتی که هوا خوب است، نباید کودکان را در خانه نگه داشت، بلکه باید فرصت هایی را به وجود آورد که کودکان بتوانند در طبیعت گردش کنند و تجربه بیندوزند.

در فصل پاییز می‌توان درباره پرنده ها و میوه ها و یا در بهار دربارهٔ گیاهان و حیوان ها کار کرد. محیط زندگی شما با توجه به آب و هوایی که دارد، بهترین نشانه کارکردن با کودکان است.

۳ ـ به توانایی های کودک توجه کنید:

هر وقت کودک از انجام فعالیتی خسته شد باید آن فعالیت را قطع کرد. برای مثال یک کودک ۴ ساله نمی‌تواند زیاد در دشت راه برود و یا گل های شبیه به هم را شناسایی کند. هروقت کودک خسته شد باید فعالیت را قطع کرد و اجازه داد تا کودک استراحت کند.

۴ ـ به ایمنی کودک توجه کنید:

هر وقت احساس کردید که ممکن است خطری کودک را تهدید کند، بهتر است کودک را از انجام آن کار باز دارید برای مثال نمی‌توان اجازه داد تا کودک با یک مار سمی بازی کند و یا آن را آزمایش کند. یا نمی‌توان اجازه داد تا برلبه پرتگاه بایستد و بخواهد اطراف را ببیند. حفظ ایمنی کودک، بسیار مهم است.

۵ ـ به بهداشت کودک توجه کنید:

کودک می‌تواند به اشیای مختلف دست بزند ولی باید به بهداشت دست خود توجه کند. شست و شو پس از بازی و یا آزمایش، بسیار مهم است. اگر هم دست کودک کثیف است به او آموزش بدهید دست‌کثیف خود را به چشم ها و یا دهانش نزند.

اگر هم محیط خیلی آلوده است، بهتر است کودک را از آن منطقه دور کنید.

۶ـ وسیله‌های کار را از قبل آماده کنید:

برای کارهای علمی و یا شناخت محیط، لازم است از قبل، یک سری وسیله را آماده کنید. اگر قرار است کودک لانه مورچه ها را بررسی‌کند، داشتن یک بیلچه کوچک ، یک ظرف شیشه ای و.... لازم است. اگر قرار است کودک آب را تجربه کند، انواع ظرف های مخصوص آب ، لباس مناسب و.... لازم است.

۷ـ کودکان را محدود نکنید.

اگر به ایمنی و بهداشت کودک توجه دارید، بهتر است با امر و نهی خود، کودک را محدود نکنید. بگذارید خودش بررسی و آزمایش کند.

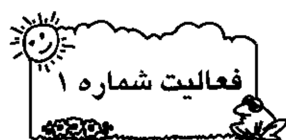
نکته:

کودکان هر چه محیط اطراف خود را بهتر بشناسند:

- به همان اندازه بهتر می توانند در آن زندگی کنند،
- بهتر می‌توانند از امکانات محیط استفاده کنند،
- بهتر می‌توانند امکانات را برای زندگی تغییر دهند،
- بهتر می‌توانند از امکانات طبیعی مراقبت کنند.

آشنایی با حیوان ها

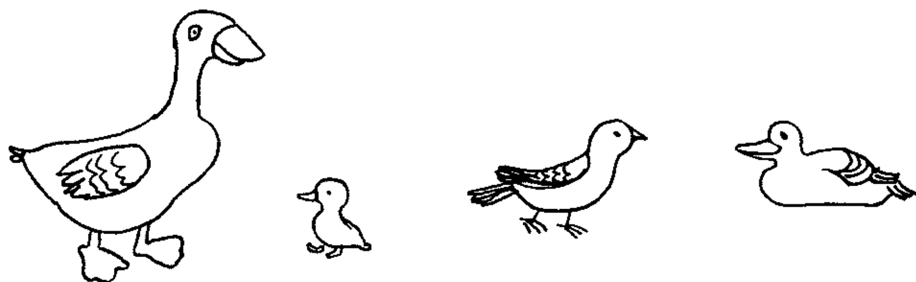

حیوان ها را که در منطقه شما زندگی می‌کنند، شناسایی کنید.

- کودک کدام یک از این حیوان ها را هر روز می‌بیند؟
- کدام یک از آنها بی خطر هستند؟
- کودک با کدام یک از آنها می‌تواند بازی کند؟

نام تمام حیوان‌هایی را که در منطقه شما وجود دارد، برای خود بنویسید و سعی کنید که به ترتیب، کودک را با همه آنها آشنا کنید.
حیوان‌ها در یکی از این دسته‌ها جا می‌گیرند:

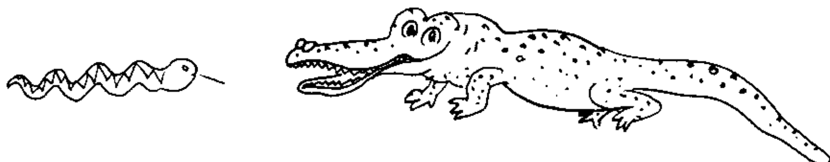
- پرنده ها : کبوتر ، گنجشک ، کبک ، مرغابی ، اردک ، مرغ

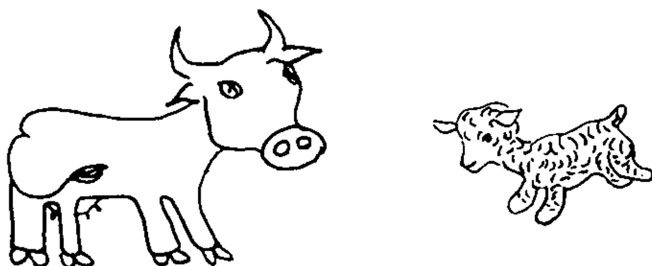
♦ آبزیان : انواع ماهی و میگو و.....

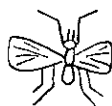
♦ خزندگان : مار ، سوسمار ، مارمولک

♦ پستانداران : گاو ، شتر ، گوسفند، شیر ، گربه ، سگ و....

♦ حشرات : مگس ، پشه ، زنبور

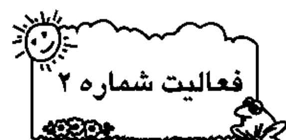

♦ دوزیستان : قورباغه ، وزغ

♦ نرم تنان : حلزون ، کرم

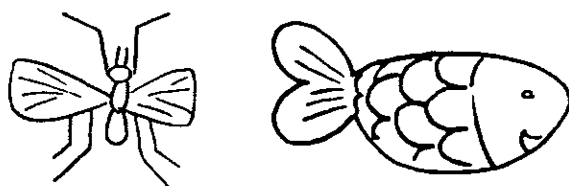

برای معرفی هر حیوان می‌توانید برنامه خود را بر اساس موارد زیر تنظیم کنید:

♦ شکل ظاهری

یکی از ویژگی‌های حیوان ها شکل ظاهری آنها است. توجه کودکان را به شکل ظاهری حیوان ها جلب کنید. پرنده ها چه فرقی با چهارپایان دارند؟ ماهی چه فرقی با حشره دارد؟

حتی در یک نوع از حیوانات ، شکل های مختلفی وجود دارد. مانند انواع ماهی‌ها ، انواع پستانداران (گاو، اسب، شیر، گرگ، سگ،گربه و...)

♦ پوشش

همراه با کودک ببینید که پوشش حیوان از چیست ؟ یعنی تن آن از چه پوشیده شده است. پرنده ها پر دارند.

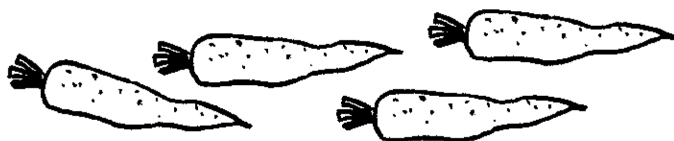
دوزیستان و ماهی ها بدنشان پوشیده از پولک است .
بعضی از پستانداران مانند گوسفند ، بز و شتر پشم دارند. بعضی از پستانداران نیز بدنشان با مو پوشیده شده است. مانند گربه و.....

به هر حال، پوشش هر حیوان، موضوع جالبی برای بررسی است. به کودک اجازه بدهید تا به بدن بعضی از حیوان ها مانند اسب، گاو، گوسفند، مرغ و خروس ، کبوتر ،ماهی، گربه و... دست بزنند.

♦ غذا

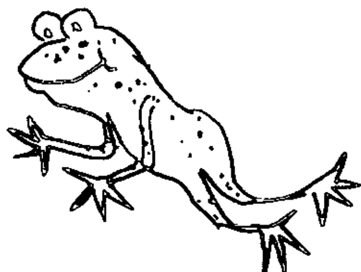
غذای حیوان ها هم با هم فرق دارد. بعضی از حیوان‌ها گوشتخوار، بعضی از حیوان ها گیاهخوار و بعضی دیگر، هم گوشت می‌خورند و هم گیاه.

با کودک بررسی کنید که غذای هر حیوان چیست. برای مثال گربه چه می‌خورد؟ اگر برای آن سبزی بریزید آیا می‌خورد؟ آیا مرغ و خروس‌ها هویج می‌خورند؟ آیا گاو و گوسفندها گوشت می‌خورند؟

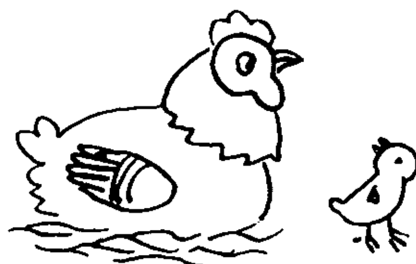
♦ شیوه حرکت کردن

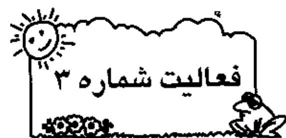
حرکت حیوان ها نیز متفاوت است. توجه کودک را جلب کنید که هر حیوان چگونه راه می‌رود و یا جا به جا می‌شود. آیا پرنده ها همان طور حرکت می‌کنند که مار حرکت می‌کند؟ قورباغه چطور راه می‌رود؟

♦ شیوه بچه دار شدن

با کودک خود ببینید که هر حیوان چگونه بچه دار می‌شود. بعضی از آنها بچه به دنیا می‌آورند. اگر گربه‌ای به تازگی زایمان کرده حتما کودک را به دیدن آن ببرید. دیدن مرغی که تخم گذاشته و روی تخم ها نشسته برای کودکان بسیار جالب است .

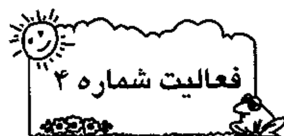
از کودک بخواهید تا به حیوان ها غذا بدهد. در منطقه شما چه حیوانی وجود دارد که کودک می‌تواند به آن غذا بدهد. در شهر می‌توان برای گربه‌های محل و گنجشک ها، غذا ریخت.

اگر کودک شما در شهر زندگی می‌کند سعی کنید که از یک یا چند حیوان در خانه نگه داری کند. نگه داری از ماهی ، انواع پرنده و .... درکوچکترین خانه‌ها نیز امکان دارد.

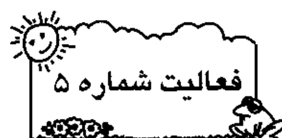
سعی کنید از این راه توجه کودک را به انواع غذاهایی که حیوان ها می‌خورند جلب کنید.

رد پای حیوان ها را شناسایی کنید. اگر در یک منطقه، رد پای حیوان ها را دیدید با کودک بررسی کنید آن رد پای چه حیوانی است. رد پای گربه با رد پای اسب خیلی فرق دارد.

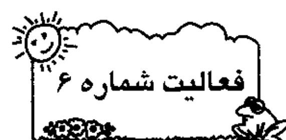
رد پای کلاغ هم با رد پای گوسفند متفاوت است.

روزهای برفی ، کنار ساحل و یا هر منطقه‌ای که رد پا به خوبی بماند برای این فعالیت مناسب است.

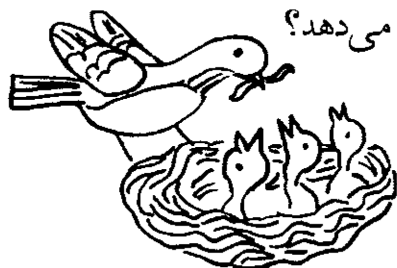

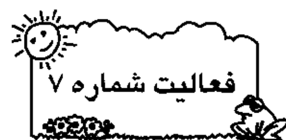
بعضی از حیوان ها نشانه هایی از خود به جا می‌گذارند. مانند ریختن پر پرنده‌ها، افتادن شاخ بعضی از حیوان ها، پوسته خشک شده بعضی از حشرات و.... این مواد را جمع آوری کنید و با کودک دربارهٔ آن حرف بزنید. می‌توان پرسید : فکر می‌کنی این پر چه پرنده ای است؟ این شاخ کدام حیوان است؟ و...

این نشانه‌ها را در یک کیسه پلاستیکی جمع آوری کنید.

رابطه حیوان ها و بچه‌هایشان را زیر نظر بگیرد. توجه کودک را جلب کنید که به این رابطه دقت کند. هر حیوان چگونه از فرزند خود مراقبت می‌کند؟ چگونه به آن غذا می‌دهد؟
چگونه آن را می‌خواباند؟

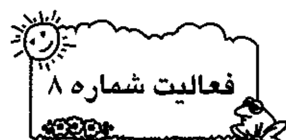

درباره دشمن هر حیوان نیز با کودکان بزرگتر صحبت کنید.

- کدام حیوان جوجه ها را می‌خورد؟

- کدام حیوان مرغ و خروس ها را می‌خورد؟

- کدام حیوان ها کرم ها و حشرات را می‌خورند؟

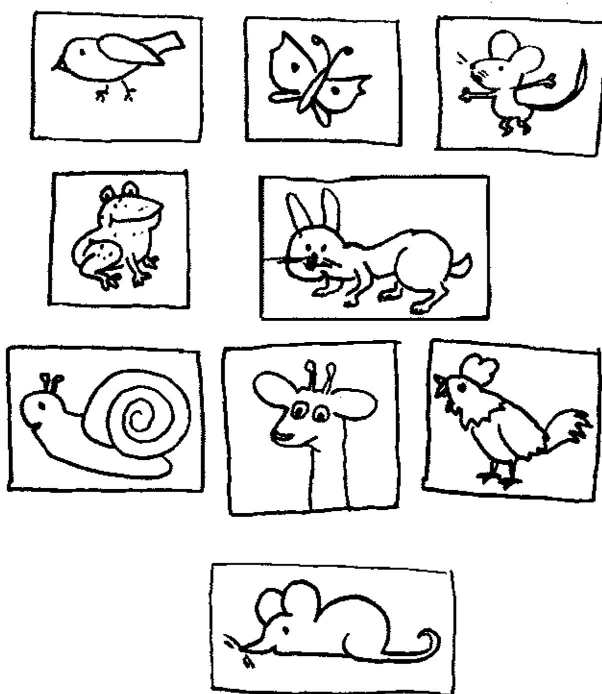
توجه کودکان را به انواع صداهای حیوان ها جلب کنید. آنها را تشویق کنید تا به صدای حیوان ها گوش بدهند ، صدای آنها را تکرار کنند سپس بر اساس صدا اسم حیوان را بگویند.

هر روز به صدای حیوان ها گوش بدهید. از کودک بخواهید تا چشمانش را ببندد و به صدا ها، گوش بدهد.

صدای کدام حیوان را می شنود؟ در یک پارک ، روستا ، دشت ، جنگل ، کناردریا ، کنار مرداب به راحتی می توان صدای انواع حیوان ها را شنید.

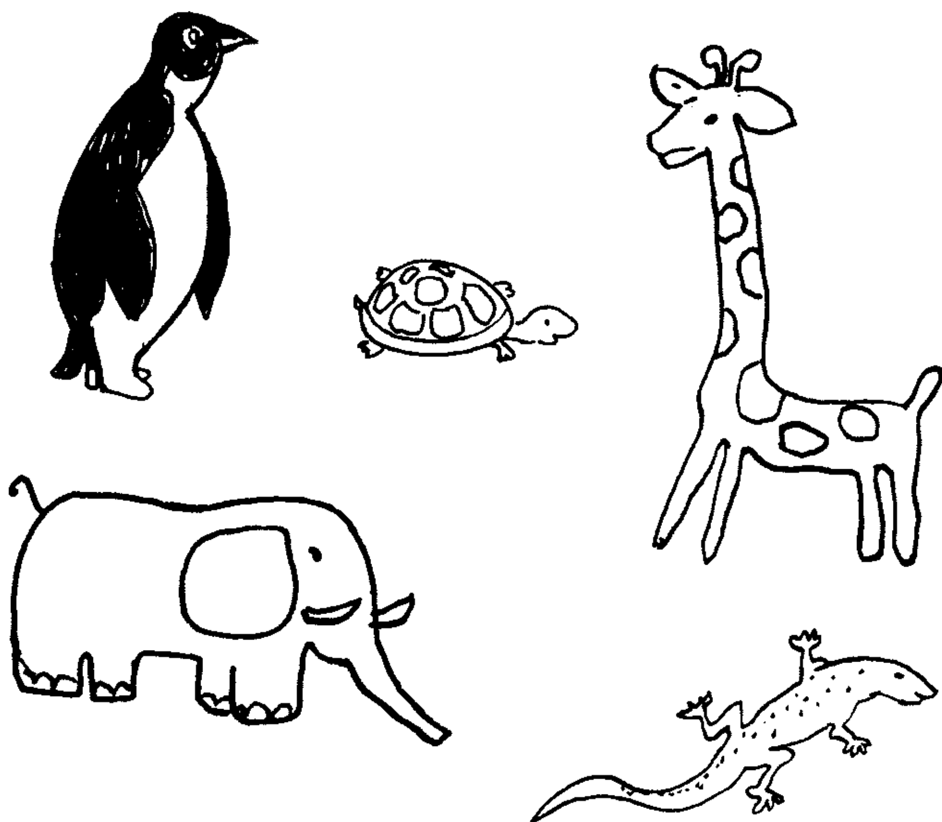
فعالیت شماره ۹

از عکس حیوان ها مجموعه ای تهیه کنید. به همراه کودک خود در روزنامه ها ، مجله ها، هر عکس و یا تصویری از حیوان ها دیدید، ببرید و در یک پاکت نگه داری کنید. سپس دربارهٔ هر حیوان با کودک حرف بزنید. از این عکس ها می‌توان در جا های مختلف استفاده کرد. حتی می توان دربارهٔ هر حیوان یک کتاب درست کرد. در این کتاب می توانید با توجه به مواردی که در فعالیت شماره ۲ گفته شده است، اطلاعات مربوط به هر کدام را بنویسید.

فعالیت شماره ۱۰

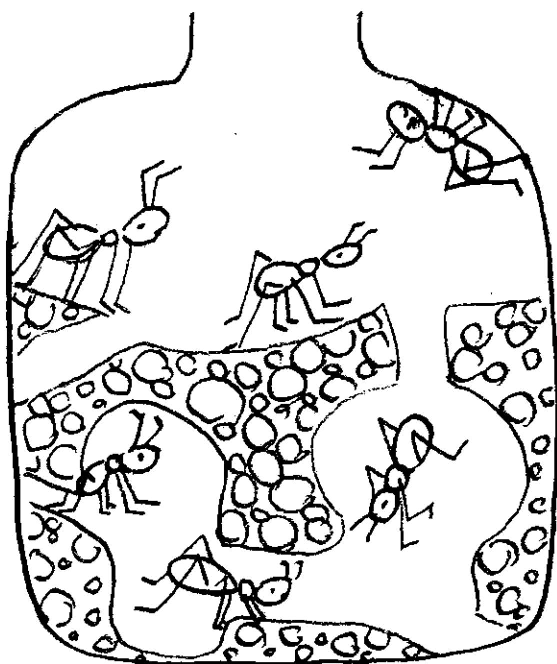
حیوان های ویژه را به کودکان معرفی کنید. حیوان های مانند زرافه، فیل، پنگوئن، لاک پشت، و خلاصه هر حیوانی را که کمتر می‌بیند و یا نمی‌بیند به او معرفی کنید. شکل این حیوان‌ها برای کودک جالب است همچنین ممکن است کودک این حیوان ها را از تلویزیون ببیند.

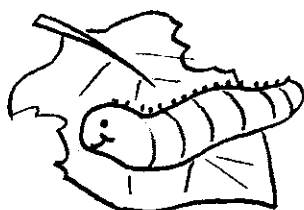

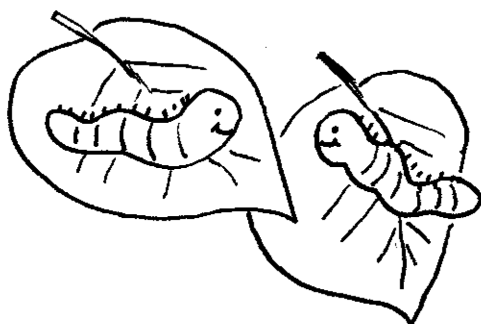
چند تمرین

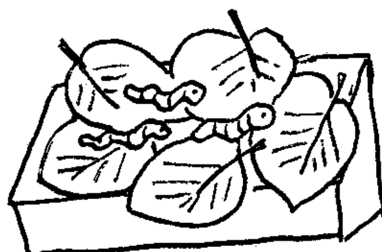
● یک شیشه مربا تهیه کنید. آن را تا نیمه از مخلوط خاک رس، شن و ماسه پر کنید. تعدادی مورچه درون این شیشه بیندازید و سپس در شیشه را با پارچه توری ببندید تا مورچه‌ها بیرون نیایند. روی شیشه هم یک پارچه بیندازید. هر روز کمی مربا یا یک ذره شکر درون شیشه بریزید و دوباره توری آن را ببندید. پس از چند روز اگر پارچه روی شیشه را بردارید خواهید دید که مورچه‌ها تونل هایی درون خاک درست کرده‌اند که از شیشه معلوم است.

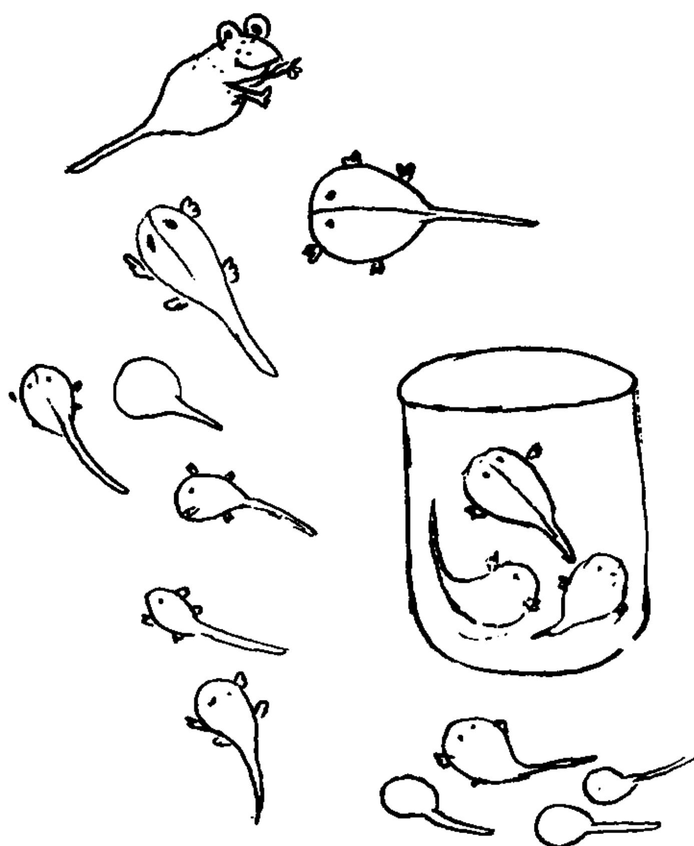
● درفصل بهار به راحتی می توان روی درخت های توت تعدادی کرم ابریشم پیدا کرد. کرم‌های ابریشم را به همراه مقدار زیادی برگ در یک جعبه کفش بیندازید. فقط باید مواظب بود تا کرم‌ها از جعبه کفش بیرون نیایند. پس از مدتی، کرم‌ها پیله می بندند. اگر باز هم صبر کنید از درون پیله‌ها پروانه‌های زیبا خارج می‌شوند.

● اگر در کنار یک مرداب یا رودخانه زندگی می‌کنید. جمع آوری تخم قورباغه‌ها، تجربه بسیار جالبی خواهد بود. در یک شیشه، تعدادی از این تخم‌ها را جمع کنید و از آب همان مرداب یا رودخانه در درون شیشه بریزید. پس از چند روز، قورباغه های کوچک از درون تخم‌ها بیرون می‌آیند و شروع به حرکت می‌کنند. اگر آب شیشه را از آب مرداب، پر نگه دارید، قورباغه های کوچک به آرامی بزرگ می شوند

فعالیت شماره ۱۱

دربارهٔ مراقبت از حیوان ها با کودکان صحبت کنید. دربارهٔ اینکه چگونه می‌توان به ادامه زندگی حیوان ها کمک کرد و ما اجازه نداریم به حیوان ها آسیب برسانیم .

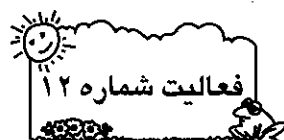
- در منطقه جستجو کنید و به‌حیوان های‌زخمی و بیمار کمک کنید.

- در روزهای سرد و برفی برای پرنده ها و گربه ها غذا بریزید.

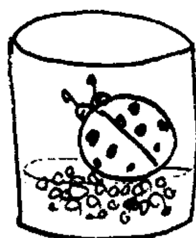

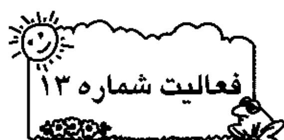

- برای پرنده ها با جعبه کفش درکنار ایوان خانه، لانه درست کنید.

بیشتر حشراتی را که در خشکی زندگی می‌کنند می‌توان در تنگ‌های شیشه‌ای نگه داری کرد. درون شیشه تا ۵ سانتیمتر خاک بریزید و کمی آن را مرطوب کنید. حشرات مورد نظر مانند مگس، پشه، پینه دوز و..... را درون شیشه بیندازید. کودکان به این ترتیب می‌توانند یک باغ وحش حشرات درست کنند.

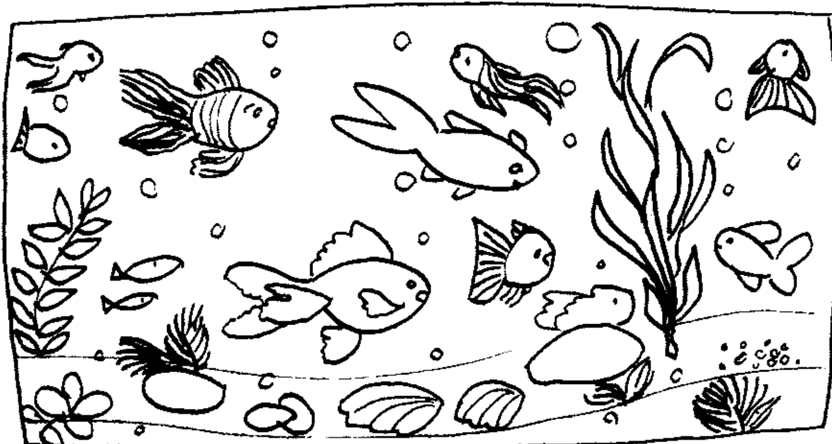
کارهای زیر را هم می‌توان انجام داد:

- جمع آوری و بررسی ملخ ها،
- جمع آوری ، بررسی و مقایسه پروانه و بید،
- بررسی حشراتی که همرنگ محیط هستند،
- بررسی عنکبوت‌ها و دیدن تارهای آنان ،
- و ......

فعالیت شماره ۱۴

اگر در کنار رودخانه و دریا سکونت دارید، دیدن ماهی ها بسیار جالب است . بررسی زندگی ماهی ها را با کودک انجام دهید.

اگر هم از رودخانه و دریا دور هستید، شاید در منطقه شما یک مغازه آکواریوم وجود داشته باشد. کودکان را به دیدن ماهیان ببرید.

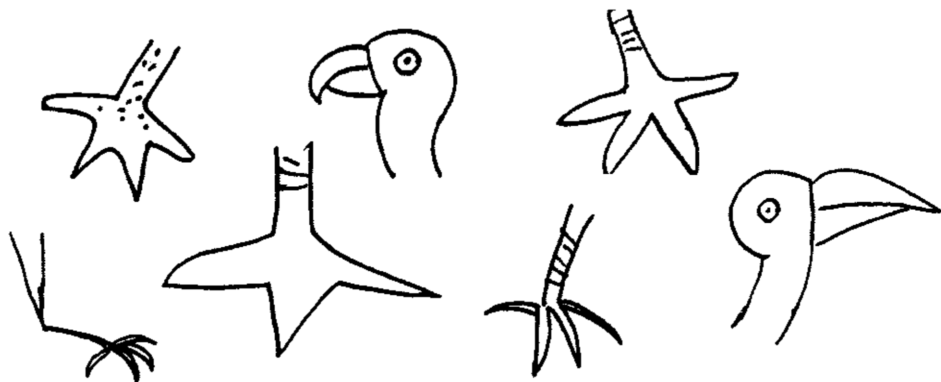

بررسی حیوان هایی مانند لاک پشت ، انواع حلزون و.... نیز بسیار جالب است.

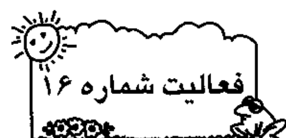

فعالیت شماره ۱۵

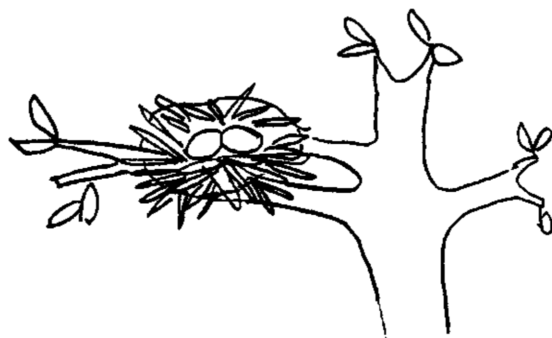
به زندگی پرنده ها توجه کنید، می‌توانید یک پرنده مانند قناری، مرغ عشق، گنجشک و... را برای مدتی در قفس نگه داری کنید. از کودک بخواهید پرنده را با دقت بررسی کند و ببیند چند انگشت دارد و ترتیب انگشت های آن چگونه است. از پاها، انگشتان و منقار، چه استفاده‌ای می‌شود؟ آیا این پرنده راه می‌رود و یا می‌جهد؟ چشم های پرنده را بررسی کنید. پرنده چه صدایی دارد و چگونه غذا می‌خورد؟

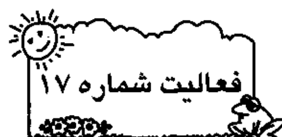

استخوان های مرغ را پس از خوردن گوشت آن بررسی کنید. به کودک فرصت بدهید تا استخوان دنده ها ، ران و جناق سینه مرغ را بررسی کند.

آشیانه‌ای پیدا کنید که پرندگان ، آن را ترک کرده باشند. از کودک بخواهید آشیانه پرنده را نگاه کند. به ترتیب چیدن شاخه‌ها توجه کند. از کودک بخواهید فکر کند چه نوع پرنده ای در این لانه بوده است؟ سپس می‌توانید قسمت های مختلف آشیانه را از هم جدا کنید، نوع و مواد به کار رفته در آنها را شناسایی کنید.

موارد زیر را دربارهٔ پرندگان تجربه کنید:

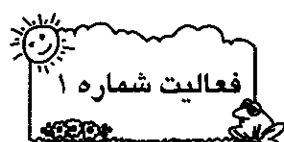
- مهاجرت پرندگان
- همرنگی پرندگان با محیط
- پرندگان بزرگ مانند لک لک و....

گیاهان

بچه ها هر روز در اطراف خود با انواع گیاهان رو به رو می‌شوند. حتی کودکانی که در مناطق بیابانی و یا خشک زندگی می‌کنند هر روز گیاهان خاصی را می بینند.

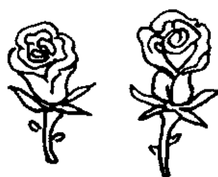

گیاهانی که در منطقه شما دیده می‌شود، شناسایی کنید و در تقسیم بندی زیر قرار دهید:

درختان

گل ها

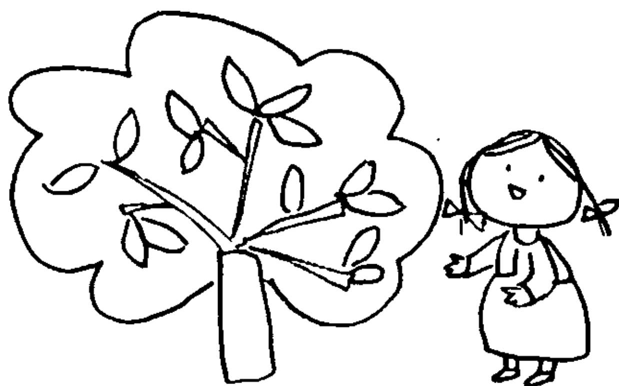
بوته‌ها

کودک کدامیک از این گیاهان را هر روز می‌بیند؟ به آن دسته از گیاهانی که کودک بیشتر می بیند، بیشتر توجه کنید.

فعالیت شماره ۲

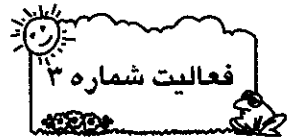
کودک را به دیدن انواع گیاهان پیرامون خود ببرید. این گیاهان در چه چیزهایی به هم شبیه هستند؟ از کودکان بخواهید تا به گیاهان دست بزنند و آنها را لمس کنند. درخت ها را به کودکان نشان بدهید. و معرفی کنید.

دو نوع درخت متفاوت را که نزدیک هم هستند به کودک نشان بدهید و بپرسید این دو درخت چه شباهت هایی با هم دارند. به عبارت دیگر، کودک را تشویق کنید تا بین درخت های مختلفی که می‌بیند، شباهت هایی را پیدا کند.

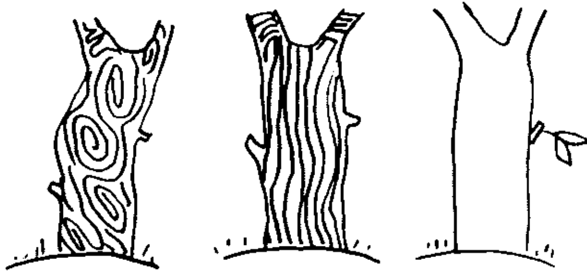
همه درخت ها، برگ ، ساقه ، شاخه و تنه دارند. توجه کودکتان را به برگ ، ساقه و شاخه‌ها جلب کنید.

در روزهای مختلف ،کودک را تشویق کنید تا انواع درخت ها را ببیند.

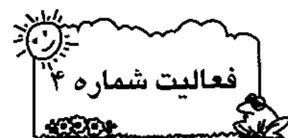
توجه کودک را به تنه درختان جلب کنید:

- چه رنگی هستند؟
- وقتی به آنها دست می‌زنند چه احساسی پیدا می‌کنند؟ زبر است؟ نرم است؟
- شکل آنها شبیه چیست ؟
- آیا تمام تنه درخت ها شبیه به هم هستند؟

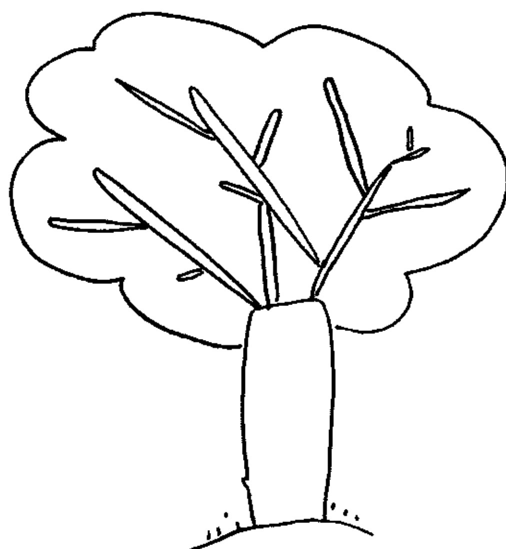
- کدام درخت، تنه بزرگتری دارد؟ تنه کدام درخت کوچک است؟
- و....

پوسته‌های افتاده درختان را جمع آوری و در یک کیسه، نگه داری کنید. در روزهای مختلف، کودک را تشویق کنید تا پوسته های درختان را با هم مقایسه کند.

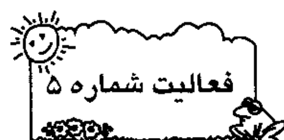

هر درخت پس از تنه، شاخه‌های مختلفی دارد. از کودکان بخواهید تا شاخه های درختان را ببینند:

- کدام شاخه بزرگتر است؟
- شاخه های کوچکتر شبیه چه هستند؟
- رنگ شاخه های کوچکتر شبیه چیست؟
- رنگ شاخه های کوچکتر با شاخه های بزرگتر چه فرقی دارد؟ شکل آنها چطور؟
- و....

همراه کودک با دقت به تقسیم بندی شاخه‌ها از شاخه اصلی نگاه کنید. کودک را نیز تشویق کنید تا ویژگی‌های این تقسیم بندی را پیدا کند.

روی شاخه هر درخت چه چیزی دیده می‌شود؟
برگ ها را به راحتی می‌توان روی شاخه‌های درختان دید.

- برگ‌ها چه شکلی دارند؟

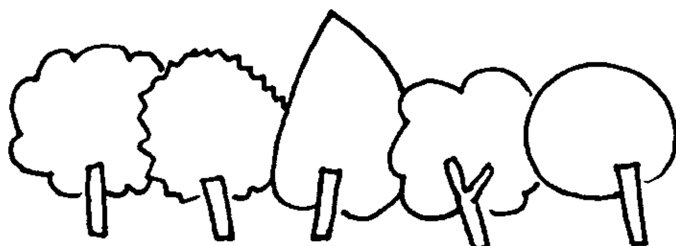

- برگ‌ها چه رنگی هستند؟

- آیا همه برگ‌ها به رنگ سبز هستند؟

- روی برگ ها چه چیزهایی دیده می‌شود؟

- از درخت های مختلف، برگ‌های گوناگون را جمع آوری کنید. آیا همه آنها شبیه به هم هستند؟ چه تفاوت هایی بین آنها وجود دارد؟

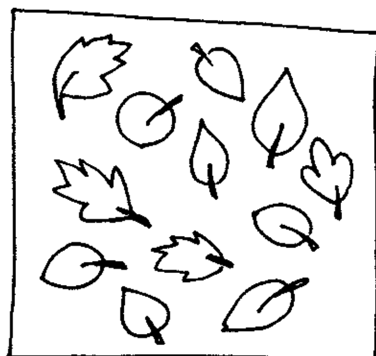
- از کودک بخواهید تا شکل برگ ها را روی یک کاغذ، نقاشی کند.

- چاپ برگ را با کودک تجربه کنید. کاغذ را روی برگ بگذارید سپس با پهنای مداد شمعی، کاغذ را رنگ آمیزی کنید.

- برگ های جمع آوری شده از درخت ها را روی یک مقوا بچسبانید.

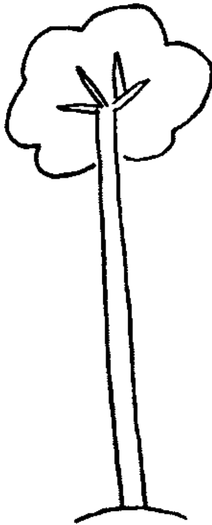

در روزهای مختلف کودک را ترغیب تا پوسته های درختان را ببینند:

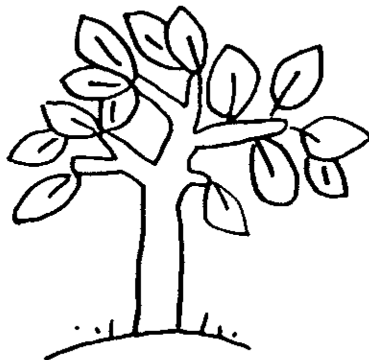
فعالیت شماره ۶

از کودک بخواهید تا به شکل کلی هر درخت نگاه کند. از نظر شکل ظاهری، درخت ها چگونه هستند؟ توجه کودکان را به انواع درخت ها جلب کنید.

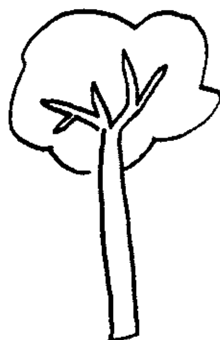
- بعضی از درختان، کشیده هستند.

- بعضی از درخت ها، برگ ها و شاخه های گرد و توپر دارند.

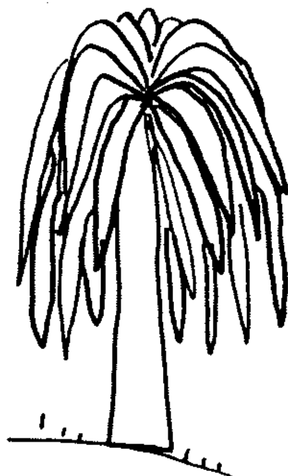

بعضی درخت ها لاغر هستند. بعضی از درخت ها تنومند هستند.

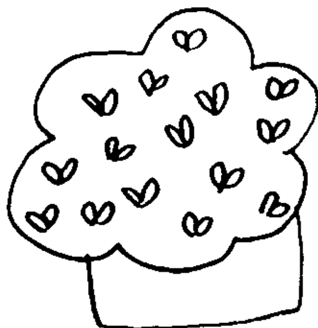

بعضی از درخت ها شاخه های افتاده دارند.

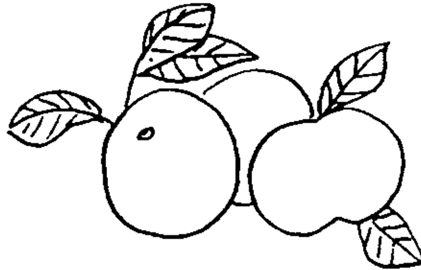

بعضی درختان، شکل های جالبی دارند.

فعالیت شماره۷

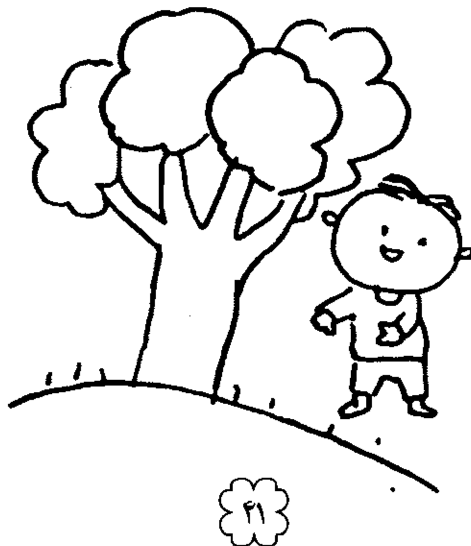
بعضی درخت ها میوه دارند که خوراکی هستند. مانند سیب، انار، خرما، آلبالو و...

بعضی از درختان میوه دارند اما میوه آنها، خوراکی نیست مانند: کاج ، صنوبر ، سرو ، و....

بعضی از درختها هم میوه ندارند. مانند سرو، تبریزی

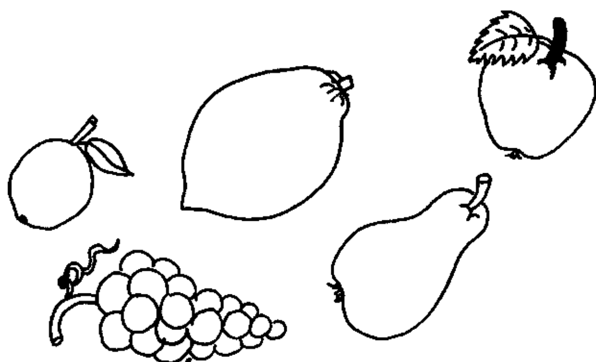
درختان میوه، موضوع جالبی برای کار کردن هستند. کودک را به یک باغ میوه ببرید و بخواهید تا به درخت ها نگاه کند.

درباره میوه ها می‌توانید با توجه به موارد زیر فعالیت هایی را انجام بدهید:

▲ انواع میوه ها

▲ شکل ظاهری

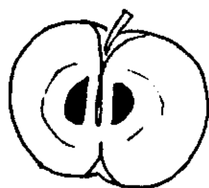

▲ رنگ

▲ مزه

تصویر میوه های مختلف را از روزنامه‌ها و مجله ها جمع آوری کنید. آنها را در یک دفتر بچسبانید. از کودک بخواهید اطلاعات لازم را دربارهٔ هر میوه بگوید تا شما یادداشت کنید.

دانه های میوه را جمع آوری کنید. دربارهٔ دانه ها نیز صحبت کنید و اینکه این دانه ها، درخت های جدیدی را به وجود می‌آورند.

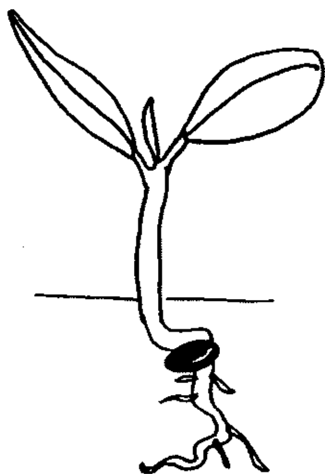

فعالیت شماره ۸

دربارهٔ این که درخت های جدید، چگونه به وجود می‌آیند، با کودک صحبت کنید.

همراه با کودک، تعدادی از دانه ها، مانند عدس ، لوبیا ، نخود و... را خیس کنید. سپس آنها را در یک دستمال مرطوب نگه دارید. پس از چند روز، دانه ها جوانه می زنند. جوانه ها را به کودک نشان بدهید. دوباره جوانه‌ها را در دستمال مرطوب نگه دارید تا ساقه و ریشه و دانه مشخص شود. دوباره جوانه‌ها را به کودک نشان بدهید. دربارهٔ بخش های مختلف مانند جوانه، ریشه و دانه صحبت کنید.

سعی کنید، کنجکاوی کودک را تحریک کنید.

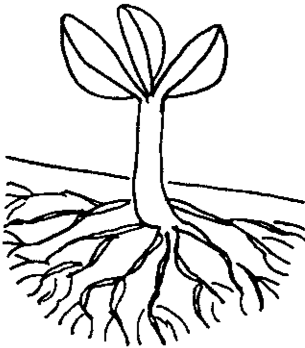

این فعالیت به درک تولید یک گیاه جدید از طریق دانه، کمک می‌کند.

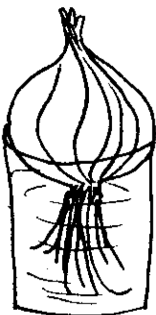
فعالیت شماره ۹

دربارهٔ ریشه گیاهان با کودک صحبت کنید. همه گیاهان، ریشه دارند و با ریشه، غذا را به شاخه ها، برگ ها و بوته ها می‌رسانند.

❋ یک بوته گیاه پیدا کنید و سعی کنید خاکهای آن را کنار بزنید تا ریشه آن پیدا شود. ریشه‌ها، غذا و آب را از زمین می‌گیرند و به برگ ها و شاخه ها می‌رسانند.

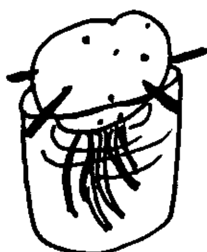

❋ یک شیشه کوچک و یک عدد پیاز تهیه کنید. پیاز را با کمک چوب کبریت که به بدنه پیاز وصل کرده‌اید، روی دهانه شیشه قرار دهید. هر روز داخل شیشه را کمی مرطوب کنید. پس از چند روز کودکان خواهند دید که پیاز، ریشه می دهد و ریشه های آن، تمام داخل شیشه را پر می‌کند. این ریشه‌ها به پیاز آب می‌رسانند و آن وقت، پیاز جوانه می زند. و سبز می شود.

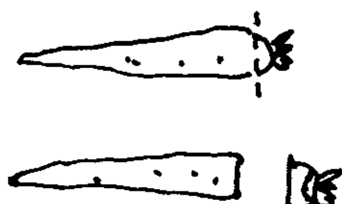
❀ همین فعالیت را می‌توان با سیب زمینی انجام داد. مانند شکل زیر، سیب زمینی را بر روی دهانهٔ شیشه قرار دهید و درون شیشه کمی آب بریزید.

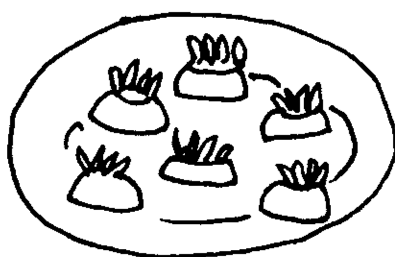
پس از چند روز، سیب زمینی ریشه می‌زند.

❀ قسمت ته هویج را با چاقو ببرید و آنها را مانند شکل، در یک بشقاب بگذارید.

هر روز داخل ظرف، کمی آب بریزید. پس از چند روز، ته هویج جوانه می‌زند و سبز می شود.

فعالیت شماره ۱۰

توجه کودک را به گل‌هایی که در منطقه زندگی شما وجود دارد، جلب کنید.

گل ها موضوع بسیار جالبی برای کار با کودکان هستند. می‌توانید با توجه به موارد زیر دربارهٔ گل ها، کار کنید:

رنگ:

به رنگ های مختلف گلها توجه کنید.کودک چه رنگ هایی را می‌تواند شناسایی کند. تفاوت رنگ های گل ها، بسیار زیاد است.گل های وحشی و خودرو به اندازه ای تنوع دارند که می‌توان رنگ‌های گوناگون آنها را با کودک تجربه کرد.

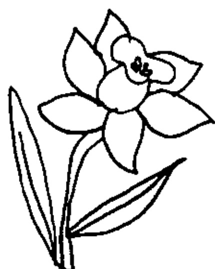
بو:

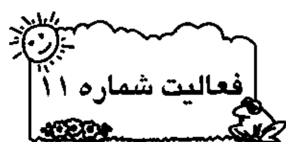
گل‌ها، عطرهای مختلفی دارند که بیشتر آنها بوهای خوب دارند. ممکن است بعضی از گل‌ها، ممکن است بوی تند یا بدی داشته باشند. از کودک بخواهید همه گل‌ها را بو کند و سعی کند از راه بوکردن، گل‌ها را بشناسد. برای مثال، کودک می‌تواند چشم هایش را ببندد و با بو کردن بگوید که چه گلی در دست شماست.

❀ شکل :

گل ها شکل های مختلفی دارند. تنوع گل ها به اندازه‌ای زیاد است که نمی‌توان در اینجا به آنها اشاره کرد. فقط توجه کودک را به این همه تنوع جلب کنید و به او نشان بدهید که‌گل‌ها به چه شکل هایی هستند. آیا کودک می‌تواند این شکل ها را طبقه بندی کند؟

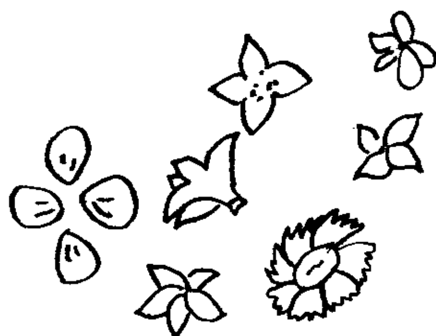

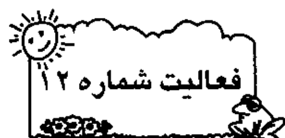

گل ها در چه چیزهایی شبیه به هم هستند؟ آیا کودک می‌تواند شباهت‌ها را پیدا کند؟

همه گل ها گلبرگ دارند. گلبرگ ها را به کودک نشان بدهید و از او بخواهید به آن دست بزنند.

حتی می‌توان گلبرگ ها را جدا کرد تا کودک بهتر آن را شناسایی کند.

ممکن است در گردش های مختلف با گیاهانی رو به رو شوید که نه درختچه هستند و نه گل. دربارهٔ این گیاهان مانند انواع بوته‌ها، علف ها و سبزی ها با کودک صحبت کنید. بسیاری از این بوته‌ها خوشبو هستند و موضوع جالبی برای تقویت حس بویایی آنان است.

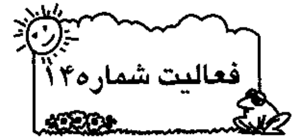

فعالیت شماره ۱۳

در کنار محل زندگی خود، گیاه بکارید. اگر هم در آپارتمان زندگی می‌کنید می توانید در یک گلدان گیاهان گوناگونی را بکارید. اگر در منزل و یا نزدیک خانه، باغچه کوچکی دارید، همراه کودک، آن باغچه را برای کاشت انواع گیاهان آماده کنید. می توانید دراین باغچه،گل، انواع سبزی و یا حبوباتی مانند لوبیا و عدس و... بکارید.

به کودک آموزش دهید تا از باغچه خود به خوبی مراقبت کند. هر روز، رشد گیاهان را همراه با کودک بررسی کنید.

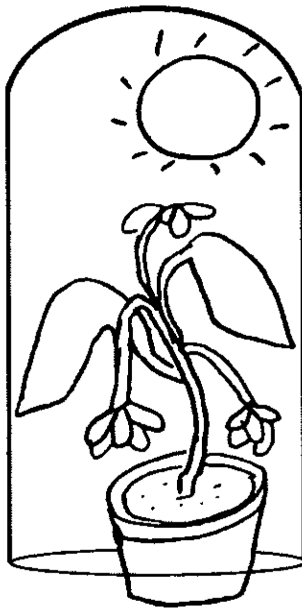

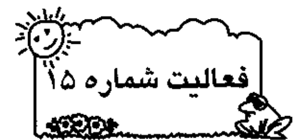

گیاهان نفس می‌کشند. اگر به گیاهان هوا نرسد، آنها خشک می‌شوند. یک گلدان کوچک گل تهیه کنید. روی گلدان، یک ظرف شیشه ای بزرگ بگذارید. به طوری که کل گلدان را بپوشاند. از کودک بپرسید چه اتفاقی می‌افتد؟ اگر گلدان به همین صورت بماند،

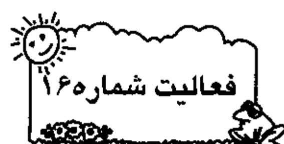
پس از چند روز، گلدان خشک می‌شود.

با گذاشتن شیشه، هوا به گلدان نمی‌رسد و گلدان خشک می‌شود.

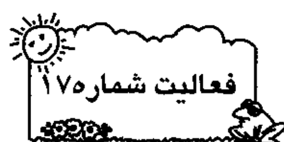

گیاهان به نور نیاز دارند. یک گلدان گل تهیه کنید و روی آن یک پلاستیک سیاه بکشید. پس از چند روز، پلاستیک را از روی گلدان بردارید. چه اتفاقی افتاده است؟ کودک خواهد دید که گلدان گل خشک شده است. چون هیچ نوری به گلدان نرسیده است.

دربارهٔ حفظ و نگه داری از درختان با کودک صحبت کنید. به کودک توضیح دهید که سال ها طول می‌کشد تا درختان، تنومند و بزرگ شوند و ما اجازه نداریم آنها را از بین ببریم.
دربارهٔ فایده هایی که درختان و گیاهان دارند، صحبت کنید. درختان به پاکیزگی هوا و حفظ آب، بسیار کمک می‌کنند.

روزهای تعطیل به همراه کودک و کسانی که کودک از بودن با آنها لذت می‌برد برای گردش در طبیعت از منزل بیرون بروید.
کودکان می توانند در طبیعت بازی کنند، غذا بخورند، حرف بزنند و استراحت کنند. گردش در طبیعت را بسیار جدی بگیرید و به عنوان یکی از برنامه‌های مهم هفتگی خود قرار دهید.

فعالیت شماره ۱۸

از کودک بخواهید درختی را که در نزدیکی محل شما قرار دارد به عنوان فرزند خود انتخاب کند. کودک باید از این درخت مانند فرزند خود، مراقبت کند. مراقبت کردن از درخت یعنی آب دادن به آن ، کود دادن و همچنین زخمی نکردن و یا آسیب نرساندن به آن.
کودک را تشویق کنید تا کارهای زیر را با این فرزند عزیز انجام بدهد:

- تغییرات درخت را به ویژه در فصل ها بررسی کند و مقایسه کند چه اتفاقی برای درخت افتاده است .

- با یک نخ، اندازه تنه و طول درخت را اندازه بگیرید و با یک علامت، مشخص کنید. در آخر بهار ، دوباره می‌توان این اندازه گیری را انجام داد.

- پرنده هایی را که روی درخت لانه می‌سازند و یا چند دقیقه‌ای روی آن می‌نشینند شناسایی کند.

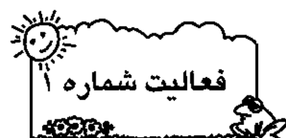
- حشراتی را که روی درخت پیدا می‌شوند، را شناسایی کند و شکل آنها را در یک دفتر بکشد.

فعالیت شماره ۱۹

اگر به منطقه جدیدی سفر می‌کنید حتما توجه کودک را به درخت ها و گیاهانی که در آن منطقه هست جلب کنید. این درخت ها با درخت هایی که در منطقه شما وجود دارد چه تفاوت ها و شباهت هایی دارد؟
نمونه ای از برگ های این درختان را جمع کنید و در دفتر کودک بچسبانید.

زمین

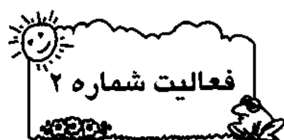

کودک را با خاک آشنا کنید. به کودک فرصت بدهید تا با خاک بازی کند. بازی با شن یک بازی جالب برای آشنا کردن کودکان با خاک است.

در یک ظرف، مقداری شن و ماسه تمیز بریزید. می‌توان از قبل شن و ماسه را شست تا تمیز باشد. به کودک اجازه بدهید تا با شن و ماسه بازی کند. انواع وسایل مانند بیل، سطل های کوچک و ظرف ها را در اندازه های گوناگون تهیه کنید و در اختیار کودک بگذارید.

باید برای شن بازی به کودکان وقت داد تا در زمان طولانی، بازی کنند. هر چه کودکان فرصت بیشتری برای این بازی داشته باشند از آن لذت بیشتری می‌برند.

توجه کودک را به انواع سنگ ها جلب کنید. سنگ های فراوانی را با کودک پیدا کنید. با کودک درباره سنگ ها با توجه به موارد زیر حرف بزنید:

- رنگ
- اندازه
- شکل
- سنگ‌ها را بر اساس رنگ آنها طبقه بندی کنید.

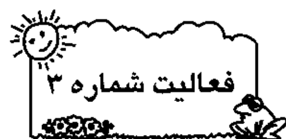

- سنگ‌ها را از بزرگ به کوچک کنار هم بچینید.

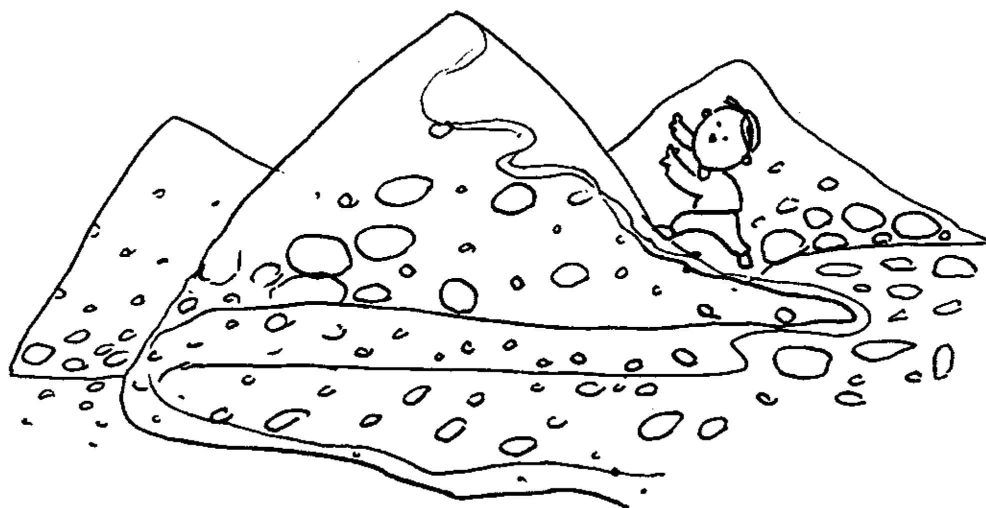
- هر سنگ شبیه چه چیزی است .

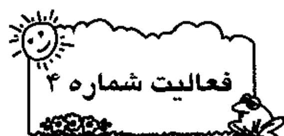

آیا کودک شما می‌داند که جنس کوه از چیست ؟ اگر نزدیک شما کوه و یا کوه پایه ای وجود دارد، کودک را به دیدن کوه ببرید. جنس کوه از چیست؟

جنس کوه از انواع سنگ است. سنگ ریزه ها، بخش هایی از کوه هستند که کنده شده اند.

با بچه‌ها دربارهٔ تنوع پوشش گیاهان روی زمین صحبت کنید. در بعضی از مناطق، زمین سر سبز و پراز انواع گیاه است.

به طور معمول ، دشت ها پر از گل و انواع علف های صحرایی هستندو خاک ها دیده نمی‌شوند.

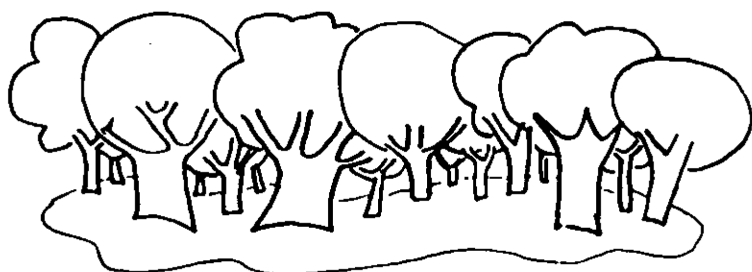
در بعضی از مناطق ، گیاه کم است و می‌توان به راحتی خاک های زمین را دید.

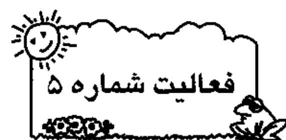
در بعضی از مناطق نیز هیچ گیاهی روی زمین وجود ندارد و فقط خاک و شن دیده می‌شود.

کویرها و بیابان ها این طور هستند.

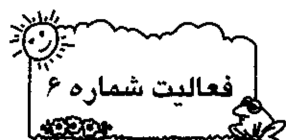
بعضی از مناطق نیز جنگل و پر از درخت و انواع گیاهان هستند.

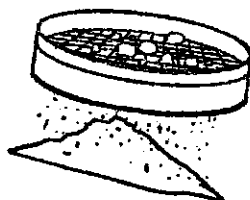

کودک را تشویق کنید تا با بیلچه، زمین را بکند. کدام بخش از زمین سفت است ؟ در کدام بخش، خاک ها به راحتی کنده می شود؟
از کودک بخواهید تا قسمتهای مختلف زمین را از نظر نرمی و یا سفتی بکند. چرا بعضی از قسمتها سفت است؟ آیا مقدار سنگ در آن قسمت ها زیاد است؟ چطور می‌توان کاری کرد تا خاک ها برای کندن نرمتر شود؟

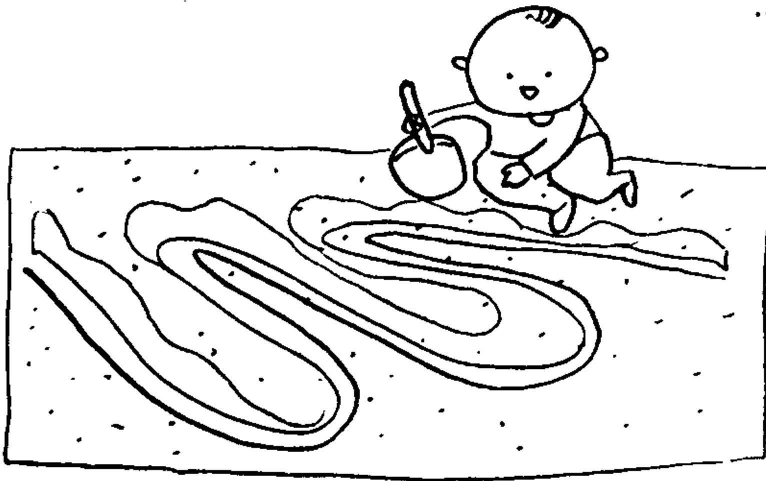
یک الک به کودک بدهید و به او فرصت بدهید تا خاک ها را الک کند. چه اتفاقی می‌افتد؟ سنگریزه های درشت در الک می‌ماند و خاک های نرم بیرون می‌آید.

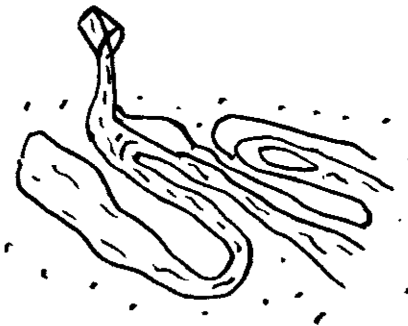
الک های مختلفی با سوراخ های ریزتر و درشت تر به کودک بدهید تا خاک ها را الک کند. کودکان از این فعالیت بسیار لذت می‌برند و به مواد تشکیل دهنده در خاک، پی می‌برند.

فعالیت شماره ۷

از کودک بخواهید تا در قسمت های نرم خاک، یک راه پر پیچ و خم درست کند. او می تواند خاک ها را کنار بزند و یک راه باز کند.

حالا یک لیوان آب در ابتدای این راه بریزید. چه اتفاقی می‌افتد؟ آب در این کانال به راه می‌افتد و بسیار دیدنی است.

فعالیت شماره ۳

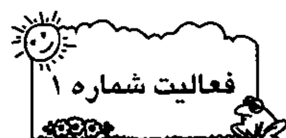
خاک نیز آلوده می‌شود. وقتی خاک ها آلوده شوند، گیاهان و درخت ها از بین می‌روند و زندگی حیوان ها نیز به خطر می‌افتد.
نفت ، بنزین ، روغن های شیمیایی و حتی مواد شوینده می‌تواند خاک را آلوده کند و آن را از بین ببرد.
در یک گلدان، کمی نفت بریزید، چه اتفاقی می‌افتد؟
در روزهای دیگر نیز ریختن نفت را در این گلدان، ادامه بدهید، چه می‌شود؟

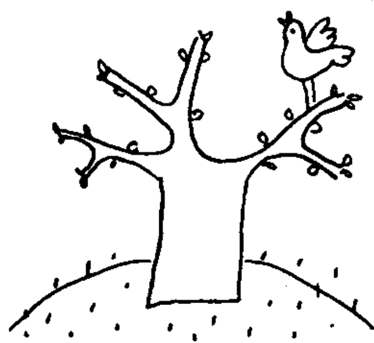
پس از مدتی، کودکان خواهند دید که گل گلدان خشک می شود.
آیا می‌توان در این گلدان، گل و یا دانه‌ای کاشت ؟
زباله‌ها به ویژه زباله‌های پلاستیکی نیز خاک را آلوده می‌کنند.
درباره نگه داری از خاک و پاکیزه نگه داشتن آن با کودک صحبت کنید و راه های حفظ و نگه داری از آن را با کودک بررسی‌کنید.

فصلها

برای آشنا ساختن کودکان با طبیعت به فصل ها توجه کنید.
فصل ها موضوع های جالبی برای کار با کودکان هستند.

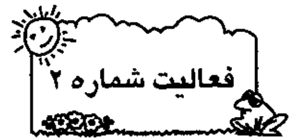

در هر فصلی که باشید، کودکان را به دیدار طبیعت ببرید. حتی روزهای برفی یا بارانی را فراموش نکنید. کمی لباس گرم به کودکان تن بپوشانید و آنها را بیرون ببرید. تمام روزهای بهاری ، پاییزی تابستانی وحتی زمستانی، بهترین فرصت برای گشت و گذار در طبیعت است.

هر روز دست کم بین یک تا دو ساعت به کودکان فرصت دهید تا در هوای آزاد باشند و با محیط اطراف خود آشنا شوند.

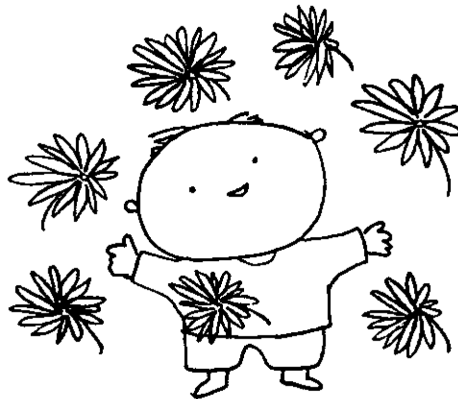

فعالیت‌های مناسب برای هر فصل را انجام دهید:

بهار:

جمع آوری شکوفه هایی که پای درخت ها ریخته است،

دیدن جوانه های سرسبزی که روی هر شاخه زده شده است ،

پیدا کردن لانه پرستوها،

دیدن زندگی مورچه ها،

شنیدن صدای انواع پرنده ها،

بو کردن انواع گل هایی که تازه شکفته شده اند،

میوه های بهاری

تخم گذاشتن پرنده ها و بچه دار شدن حیوان های دیگر

کاشتن دانه

دیدن انواع گل ها

دیدن میوه های تابستانی

رشد گیاهان

برگ‌های پهن درختان

گرم شدن هوا

لانه ساختن پرنده ها

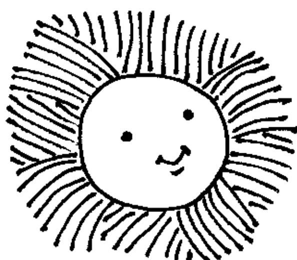
خورشید تابان و گاه سوزان

آب

بزرگ شدن بچه های حیوان ها

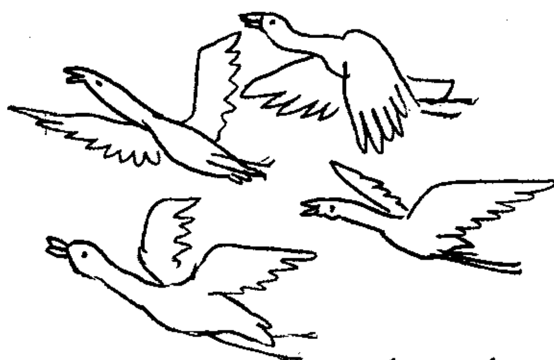
آب دادن به باغچه و گلدان‌ها

قاصدک ها

پاییز

برگ‌های زرد درختان

میوه های پاییزی

کوچ پرنده ها

سرد شدن هوا

لباس های کلفت

باران

خورشید با نور ملایم

جمع کردن انواع برگ‌های پاییزی

زمستان

باران

برف

سرد شدن هوا

ابری شدن آسمان

ابرهای سیاه

حیوان هایی که دیگر دیده نمی شوند

لباس های زمستانی

رعد و برق

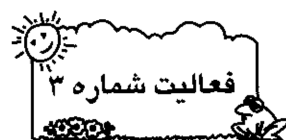
تگرگ

غذا ریختن برای پرنده ها

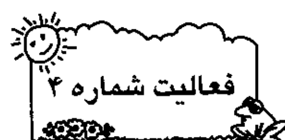
و...

به راستی در هر فصل می‌توانید صدها فعالیت متنوع و جالب با کودکان انجام دهید.

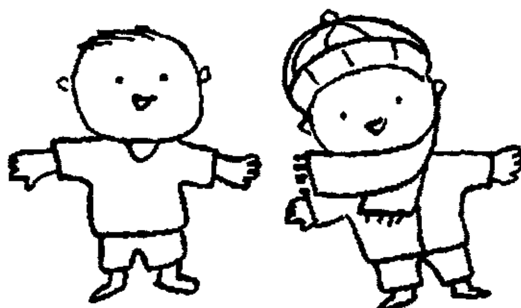

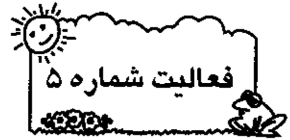
با کودک دربارهٔ آب و هوای هر فصل و یا در فصلی که هستید صحبت کنید. هوا سرد است یا گرم؟ جرا سرد است؟ در روزهایی که سرد می شود چه کارهایی باید انجام داد؟

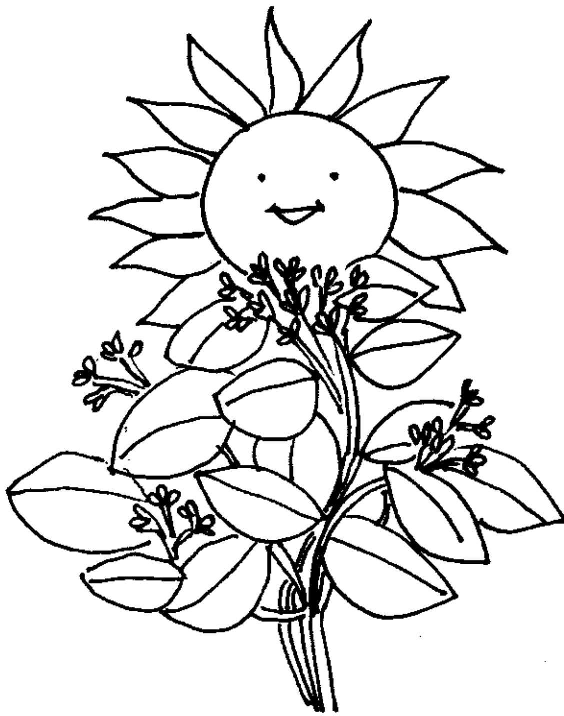
با کودک دربارهٔ پوشاک مناسب هر فصل صحبت کنید. آیا کودک می‌داند در روزهای زمستان چه لباس هایی باید بپوشد و در تابستان چه لباس هایی باید به تن کند ؟

در فصلی که در آن به سر می‌برید، لباس های ضد آن فصل را به کودک نشان بدهید. آیا می‌تواند در روزهای گرم تابستان کلاه ، پالتو و دستکش بپوشد؟ آیا می‌تواند در روزهای زمستان لباس های نازک بپوشد و به بیرون برود؟

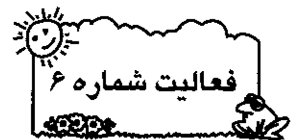

با کودک دربارهٔ خورشید صحبت کنید. دربارهٔ خورشید فعالیت های مختلفی را می‌توان با بچه ها انجام داد:

- توجه به گرمای خورشید
- سایه ها
- بازی آینه با نور خورشید
- نور خورشید و گیاهان

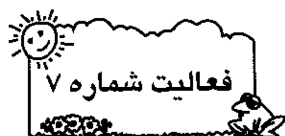

ابرها و شکل هایی که هر ابر دارد، موضوع قابل توجهی برای کار با کودکان است.
از کودک بخواهید به ابرها نگاه کند. هر ابر شبیه چه شکلی است؟

● ابرها حرکت می‌کنند. کودک می تواند این حرکت را دنبال کند،

● از چه ابرهایی باران می بارد؟

روزهای بارانی را فراموش نکنید. در روزهای بارانی می‌توان با کودک در زیر باران بود و تجربه‌های زیر را انجام داد:

♦ یک کاسه زیر آب باران بگذارید. وقتی باران تمام شد با کودک ببینید که چقدر باران آمده است .

♦ در روزهای بارانی، حیوان‌ها چه کار می‌کنند؟

♦ دیدن رنگین کمان پس از باران

♦ دیدن چاله هایی که بعد از باران پر از آب شده اند.

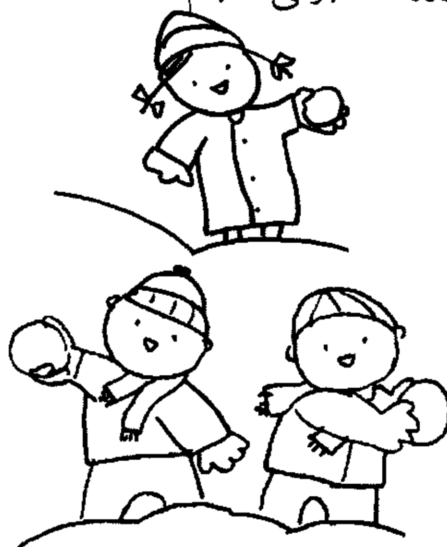
♦ کرم هایی که پس از روزهای بارانی از زیر خاک در می آیند.

♦ گردش در زیر باران ملایم

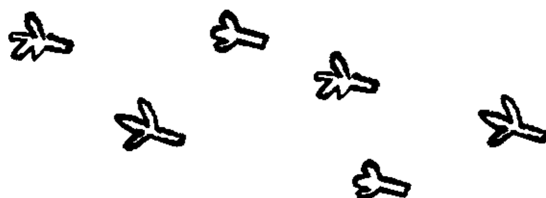
فعالیت شماره ۸

روزهای برفی نیز مانند روزهای بارانی لذتبخش است. فعالیت های زیر را می‌توان در روزهای برفی انجام داد:

❄ برف بازی

❄ دیدن جای پای حیوان ها در برف

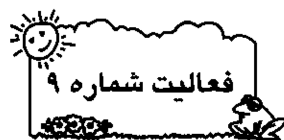

❄ دیدن جای پای انسان ها در برف

❄ انواع کفش و انواع جای هر کفش روی برف

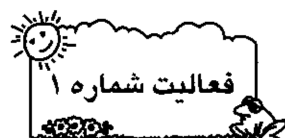
❄ نقاشی روی برف ها ❄ گوش کردن به صدای برف

با کودک دربارهٔ آب و هوای منطقه خود، صحبت کنید. آیا در یک منطقه گرمسیر هستید یا سردسیر؟ دربارهٔ ویژگی های منطقه، گیاهان، پوشش خاک، حیوان هایی که در منطقه شما زندگی می‌کنند حرف بزنید. برای کودک توضیح دهید که مردمانی که در شهرها و روستاهای دیگر زندگی می‌کنند ممکن است آب و هوای محل زندگی آنان مانند آب و هوای منطقه شما نباشد. اگر در یک منطقه گرمسیر زندگی می‌کنید برای کودک توضیح دهید که عده ای از مردم در جا های سرد زندگی می کنند و برف و باران دارند. حتی می‌توانید عکس و فیلم و یا تصویرهای مربوط به آن را به کودک نشان دهید. ممکن است در ابتدا کودک خردسال شما متوجه این تفاوت ها نشود. اما به آرامی یاد می‌گیرد که به تفاوت آب و هوا توجه کند. اگر به مناطق مختلف سفر می‌کنید، توجه کودک را به این تفاوت های آب و هوایی جلب کنید.

آن گروه از خانواده هایی که ییلاق و قشلاق می‌کنند، بهتر می توانند دربارهٔ این تفاوت ها با کودکان خود صحبت کنند.

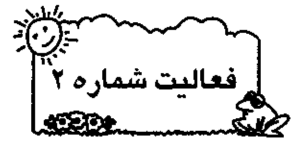
آب

اگر در کنار رودخانه و یا دریا هستید و حتی اگر نزدیک شما جویبار و یا چشمه ای هست، کودک را به دیدن آن ببرید. از کودک بخواهید در کنار این رودخانه و یا چشمه بنشیند، دست و پای خود را در آب بگذارد و کمی آب بازی کند.

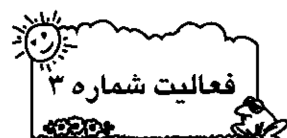
آب بازی و تجربه آب در مکان هایی مانند رودخانه ، چشمه و... بسیار جالب است .

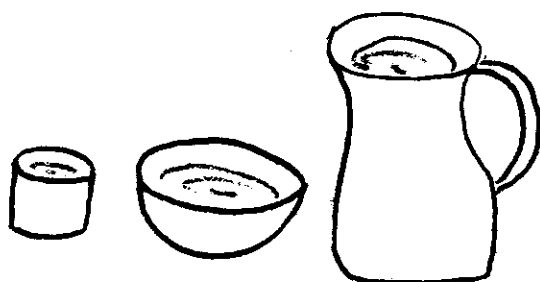

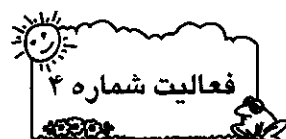
با کودک دربارهٔ اینکه آب رودخانه ها از کجا می آیند، صحبت کنید. برف هایی که روی کوه ها جمع می‌شود در بهار و تابستان آب و به صورت جویبار و رود ها جاری می‌شوند و سپس به نمودار زیر را می توان به کودک نشان داد و دربارهٔ چرخه آب با کودک صحبت کرد.

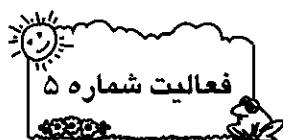
دربارهٔ شکل آب با کودک صحبت کنید. آب چه شکلی دارد؟ یک پارچ آب تهیه کنید و انواع ظرف ها را نیز در اختیار کودک قرار دهید. اگر آب را در این ظرف ها بریزید چه اتفاقی می‌افتد؟ کودک خواهد دید که آب به شکل ظرفی در می‌آید که درون آن ریخته شده است.

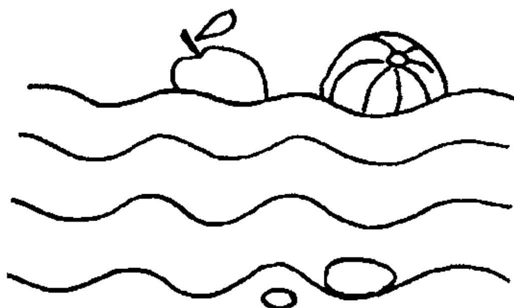

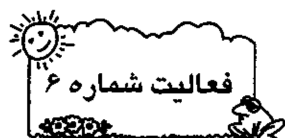
یک ظرف آب تهیه کنید و انواع ظرف های مختلف مانند لیوان ، پارچ های کوچک ، حتی آبکش و... را در اختیار کودک قرار دهید. از کودک بخواهید با این وسیله‌ها آب بازی کند. اگر این فعالیت را در فصل تابستان انجام دهید بهتر است.

یک شلنگ به کودک بدهید. به او یاد بدهید که با مکیدن آب را از یک ظرف به ظرف دیگر منتقل کند. این بازی برای کودکان بسیار لذت بخش است.

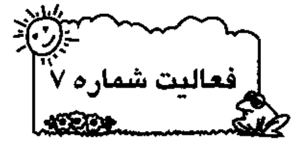
چه وسایلی روی آب شناور می‌ماند. انواع وسیله‌ها را تهیه کنید و در اختیار کودک قرار دهید. از او بخواهید تا بگویدکدام یک از آنها روی آب می‌ماند و کدام یک به زیر آب می‌رود؟
مراقب باشید تا کودک، این وسیله‌ها را در دهان خود نکند.

دربارهٔ شکل های دیگر آب یعنی بخار آب و یخ با کودک، کار کنید. یخ زدن و بخار شدن آب را با کودک تجربه کنید.
چه زمانی آب، یخ می‌زند؟ چه زمانی آب، بخار می‌شود؟

- ❑ از کودک بخواهید تا قالب یخ را در دست بگیرد.
- ❑ دستش را از دور به بخار آب نزدیک کند.
- ❑ آیا یخ به درد می‌خورد؟

آب نیز آلوده می‌شود. با ریختن زباله و مواد دور ریختنی، آب ها آلوده می‌شوند. با آلوده شدن آب ها دیگر نمی‌توان از آن ها استفاده کرد.

با کودک فکر کنید که چگونه آب ها آلوده می‌شوند:

- شستن وسیله‌ها با شوینده ها در آب،

آیا کودک دیده است که کسی در رودخانه و یا چشمه، ظرف‌های خود را بشوید؟

- ریختن زباله‌ها،

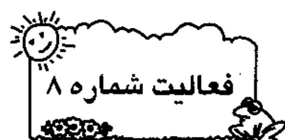
آیا کودک دیده است که کسی در رودخانه زباله بریزد؟ چه کسانی زباله‌های منزل خود را در رودخانه و یا جوی آب می ریزند؟

- ریختن فاضلاب ها درون رودخانه،
- حضور حیوان هایی مانند سگ ، گاو و... در رودخانه‌هایی که مردم از آنجا آب بر می‌دارند.

آیا کودک دیده است که مردم از همان محلی که حیوان‌ها آب می‌خورند و یا در آب شنا می‌کنند، استفاده کنند؟ آیا کودک دیده است که کسی در آب رودخانه ادرار کند؟

همه این موارد، آب را آلوده می کند. نباید این آب ها را نوشید و یا برای غذا استفاده کرد. با کودک صحبت کنید که چرا نباید از آب های آلوده استفاده کرد؟

آب منطقه شما از کجا فراهم می‌شود؟ منابع شما چاه، چشمه، رودخانه و یا آب لوله کشی است؟ اگر آب چاه یا چشمه یا رودخانه استفاده می‌کنید، کودک را با آنها آشنا کنید. آب این منابع از کجا می آید؟ چرا باید آن را تمیز نگه داشت ؟

با کودک شیوه برداشتن آب از چشمه و یا چاه را تمرین کنید.

حرف های آخر

۞ محیط اطراف کودک، بهترین امکان برای بررسی و شناخت است.

۞ هر چه کودک، محیط اطراف خود را بهتر بشناسد، بهتر می‌تواند در این محیط زندگی کند و در استفاده از امکانات محیطی مهارت پیدا کند.

۞ از بیشتر وسیله هایی که در محیط وجود دارد، می‌توان برای آزمایش و بررسی استفاده کرد.

۞ در هر تجربه محیطی به کودکان آموزش دهید که از طبیعت نگه داری کنند و طبیعت را از بین نبرند.

۞ به کودکان آموزش دهید که از درخت ها، گیاهان، زمین، آب و ... نگه داری کنند.

۞ با حیوان ها آشنا شوند و به آنها آزار نرسانند. اگر مزاحم حیوان ها نشویم، آنها نیز به ما آسیبی نمی‌رسانند،

۞ اگر محیط زندگی خود را تمیز نگه داریم، حیوان هایی مانند سوسک، پشه ، مگس و مزاحم ما نخواهند شد.

